

Välisministeeriumi 2006. aasta
raamatupidamise aastaaruande
õigsuse ja tehingute
seaduslikkuse audit riigi
koondaruandele hinnangu
andmiseks

Sisukord

Riigikontrolli hinnang kontrollitud tehinguklasside majandusaasta aruandes kajastamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta	3
Kontrollitud tehinguklasside kajastamise õigsus	3
Majandustehingute seaduslikkus	3
Eelmise aasta auditi soovitude rakendamine	4
Riigikontrolli seisukohad ja välisministri vastus	5
Ülevaade Välisministeeriumist	6
Auditi iseloomustus	6
Riigikontrolli varasemad auditid Välisministeeriumis	9

Riigikontrolli hinnang kontrollitud tehinguklasside majandusaasta aruandes kajastamise õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta

Kontrollitud tehinguklasside kajastamise õigsus

Kontrollitud tehinguklassid on majandusaasta aruandes kajastatud olulises osas õigesti

1. Riigikontrolli hinnangul on kontrollitud tehinguklasside saldod kajastatud Välisministeeriumi majandusaasta aruandes 31.12.2006. a seisuga olulises osas õigesti.

2. Välisministeeriumi aastaaruande näitajate õigsusele hinnangu andmise käigus hindas Riigikontroll ainult riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste tehinguklasside (vt tabel lk 7) vastavust raamatupidamise seadusele, rahandusministri vastavatele määrustele ning raamatupidamise heale tavale.

Majandustehingute seaduslikkus

Tehingud on sooritatud kooskõlas eelarveseadustega

3. Valimisse langenud majandustehingud on sooritatud kooskõlas riigieelarve seadusega ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaeelarve seadusega.

Ministeerium ei ole kõikidel puhkudel järginud riigihangete seadust

4. Riigikontroll tuvastas auditi käigus, et Välisministeerium on Estravel ASilt ostnud 2006. aastal reisiteenuseid kokku 14,7 miljoni krooni eest riigihanget tegemata.

5. Välisministeerium selgitas audiitoritele, et lähtus majutus- ja sõiduteenuse ning reisikindlustuse ostmisel Riigihangete Ameti 01.02.2005. a kirjaga nr 2-1/93 saadetud arvamusest, mille kohaselt on reisiteenuse puhul riigihanke objektiks reisiteenuste vahendamine reisikorraldaja või reisibüroo poolt, mitte sõidu- ja majutusteenus.

6. Riigikontroll ei nõustu Välisministeeriumi seisukohaga. Alates 08.04.2005. a hakkas kehtima erand transpordi abi- ja lisateenuste hankimise kohta, mille kohaselt ei ole ostja kohustatud järgima transpordi abi- ja lisateenuste hankimisel riigihangete seaduses sätestatud korda. See erand ei kehti reisijate veo- ja kindlustusteenusele. Sellest tulenevalt on Riigikontroll seisukohal, et Välisministeerium oleks pidanud, arvestades riigihangete seaduses sätestatud nõudmisi, korraldama nimetatud teenuste ostmisel riigihankemenetluse. Sama nõue kehtib ka uue riigihangete seaduse rakendamisel.

Välisministri vastus: Aruande eelnõus sisaldub tähelepanek, et Välisministeerium on Estravel AS-lt ostnud 2006. aastal reisiteenuseid kokku 14,7 miljoni krooni eest riigihanget tegemata.

Välisministeerium lähtus selles küsimuses riigihanget mitte teostades Riigihangete Ameti seisukohast (Riigihangete Ameti kiri nr 2-1/93 01.02.05), mille kohaselt lähetuskulud ehk kõik need kulutused, mis on nimetatud 28. märtsi 2001. a määrusega nr 108 kehtestatud aktis "Teenistuslähete kulude hüvitamise ja päevaraha maksamise tingimused, ulatus ja kord", ei ole ostjale riigihanke objektiks.

Riigihange korraldatakse, kui eeldatav hankelepingu maksumus ilma

käibemaksuta on

1) asjade ostmise või teenuste tellimise korral 300 000 krooni ja üle selle;

2) ehitustööde tellimise korral 2 miljonit krooni ja üle selle.

Välisministeerium pöördus spetsiaalselt asjakohase selgituse saamiseks Riigihangete Ameti poole (meie kiri 27.01.2005 nr 15.1/1371) ja sai vastuseks, et sõitjateveeteenus ja majutusteenus isenesest ei ole reisikorraldaja või reisibüroo osutatav teenus ja et lähetatu majutuskulud, sõidukulud ja asjakohane kindlustus ei ole riigihanke objektiks riigihangete seaduse tähenduses.

Tulenevalt 01.05.07 kehtima hakanud uuest Riigihangete seadusest oleme tänase päeva seisuga välisministeeriumis alustatud eeltöid lennuteenuse ostmiseks asjakohase riigihanke läbiviimiseks.

Eelmise aasta auditi soovitude rakendamine

7. Eelmise aasta auditi aruandes „Välisministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruande hinnangu andmiseks” tegi Riigikontroll mitmeid soovitusi.
8. Käesoleva aasta auditi tulemusena selgus, et Välisministeerium on Riigikontrolli tehtud soovitused ellu rakendanud.

/allkirjastatud digitaalselt/

Juhani Lemmik
I auditiosakonna peakontrolör

Riigikontrolli seisukohad ja välisministri vastus

Välisminister saatis 11.06.2007. a oma vastuse Riigikontrolli auditi aruande eelnõule.

Välisministri üldine kommentaar auditiaruande kohta

Oleme tutvunud Teie poolt saadetud kontrolliaruande eelnõuga „Välisministeeriumi 2006. aasta majandusaasta aruande õigsus ja tehingute seaduslikkus”. Täname Teid üldjoontes positiivse hinnangu ja tehtud tähelepaneku eest.

Täname teid asjakohase tähelepaneku ja põhjaliku töö eest.

Käsitleva teema	Välisministri vastus
Riigihanke seaduse järgmine (p 4–6)	<p>Aruande eelnõus sisaldub tähelepanek, et Välisministeerium on Estravel AS-ilt ostnud 2006. aastal reisiteenusid kokku 14,7 miljoni krooni eest riigihanget tegemata.</p> <p>Välisministeerium lähtus selles küsimuses riigihanget mitte teostades Riigihangete Ameti seisukohast (Riigihangete Ameti kiri nr 2-1/93 01.02.05), mille kohaselt lähetuskulud ehk kõik need kulutused, mis on nimetatud 28. märtsi 2001. a määrusega nr 108 kehtestatud aktis “Teenistuslähete kulude hüvitamise ja päevaraha maksmise tingimused, ulatus ja kord”, ei ole ostjale riigihanke objektiks.</p> <p>Välisministeerium pöördus spetsiaalselt asjakohase selgituse saamiseks Riigihangete Ameti poole (meie kiri 27.01.2005 nr 15.1/1371) ja sai vastuseks, et sõitjateveoteenus ja majutusteenus iseenesest ei ole reisikorraldaja või reisibüroo osutatav teenus ja et lähetatu majutuskulud, sõidukulud ja asjakohane kindlustus ei ole riigihanke objektiks riigihangete seaduse tähenduses.</p> <p>Tulenevalt 01.05.07 kehtima hakanud uuest Riigihangete seadusest oleme tänase päeva seisuga välisministeeriumis alustatud eeltöid lennuteenus ostmiseks asjakohase riigihanke läbiviimiseks.</p>

Ülevaade Välisministeeriumist

Välisministeeriumi ülesanded on ettepanekute tegemine riigi välispoliitika kavandamiseks, välislepingute ja välismajandusega seotud küsimuste lahendamine, Eesti Vabariigi suhtlemise korraldamine välisriikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega, sise- ja välisprotokollide korraldamine, riiklike tähtpäevade tähistamine ning riiklikult oluliste välisvisiitide läbiviimine, Eesti riigi ja kodanike huvide kaitsmine välisriikides, rahvusvahelise arengu- ja humanitaarabi andmise korraldamine, Eesti tutvustamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine.

Ministeeriumi struktuuri kuuluvad välisesindused, mis esindavad Eestit asukohariigis või rahvusvahelises organisatsioonis. 31.12.2006. a seisuga oli Välisministeeriumis 40 välisesindust. 2006. aastal avati esindused Bulgaarias ja Gruusias.

Välisministeeriumil oli 31.12.2006. a seisuga osalus äriühingus Hotell Lembitu AS ja sihtasutuses Eesti Välispoliitika Instituut. Lähtudes Vabariigi Valitsuse 18.05.2006. a korraldusest nr 297, on otsustatud hotell likvideerida. Lõpetamise otsus võeti vastu 06.10.2006. a toimunud aktsionäride üldkoosolekul. Äriühingu likvideerimine jõuab lõpule 2007. aastal. Koostatud vara jaotusplaani kohaselt saab äriühingu varad oma käsutusse Välisministeerium.

Majandusaasta aruande koostamise ning selles sisalduva info õigsuse eest vastutasid auditeeritud perioodil välisminister Urmas Paet ja kantsler Matti Maasikas. Välisministeeriumi majandusaasta aruande õigsust kinnitas oma allkirjaga Urmas Paet.

Aruandeperioodil koordineeris igapäevast ministeeriumi ja välisesinduste raamatupidamise korraldamist 1. oktoobrini Välisministeeriumi asekancler Mati Vaarmann ning alates 2. oktoobrist Marten Kokk, kes sai eelmise asekancleri lahkumisel uueks asekancleriks.

Raamatupidamist viis ellu rahandusosakonna peadirektor Malle Soidla. Välisesinduste raamatupidamisarvestust korraldab rahandusosakonna koosseisu kuuluv välisesinduste talitus. 15 suuremas välisesinduses töötavad raamatupidajad kohapeal, ülejäänud 25 väiksema esinduse raamatupidamist teeb välisesinduste talitus ise.

Välisministeeriumi eelarve kassakulud olid 2006. aastal 646 miljonit krooni, mis on võrreldes 2005. aastaga kasvanud 28%, seda peamiselt välisesinduste hoonete soetuste ja renoveerimistööde tõttu. Suurimaks investeeringuks oli 2006. aastal New Yorgi esinduse hoone soetamine ja renoveerimistööde alustamine, mille eest tasuti aruandeperioodil 60 miljonit krooni. Välisministeeriumi bilansimaht 31.12.2006. a seisuga on 925 miljonit krooni, mis võrreldes 2005. a suurenes 20% materiaalse põhivara arvel. Varadest moodustab 90% materiaalne põhivara, mis koosneb peamiselt välisesinduste käsutuses olevatest hoonetest.

Auditi iseloomustus

Riigieelarve seaduse järgi peab Riigikontroll andma hinnangu riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele.

Auditi eesmärk

Auditi eesmärgiks on anda hinnang riigi 2006. aasta majandusaasta koondaruande seisukohalt olulistele Välisministeeriumi aastaaruande näitajatele ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkusele.

Hinnangu andmise kriteeriumid

Hinnangu andmisel tugines Riigikontroll järgmistele kriteeriumidele:

- varad ja kohustused eksisteerivad 31.12.2006. a seisuga;
- varad ja kohustused kuuluvad 31.12.2006. a seisuga Välisministeeriumile;
- tehingud või sündmused toimusid 2006. aastal;
- kõik varad, kohustused, tehingud ja sündmused on kajastatud ning näitajad avalikustatud;
- varad ja kohustused on kajastatud õiges bilansilises väärtuses;
- tehingud või sündmused on kajastatud õiges summas ja tulud või kulud on kantud õigesse perioodi;
- näitajad on avalikustatud, klassifitseeritud ja kirjeldatud kooskõlas raamatupidamise hea tavaga;
- tegevusaruandes toodud numbriline info, mis tuleneb raamatupidamise aastaaruandest, on kajastatud õigetes summades;
- tehingud või sündmused on olulises osas kooskõlas olulisemate asjakohaste regulatsioonidega.

Tähelepanekud, mis ei mõjuta hinnangu andmist, esitatakse asutuse juhtkonnale märgukirjaga.

Auditi ulatus ja käsitusviis

Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised Välisministeeriumi aastaaruande näitajad on toodud tabelis.

Tabel. Riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt olulised Välisministeeriumi aastaaruande kirjed ja saldod

Kontrollitud saldod	Väärtus, kr
Nõuded ostjate vastu	999 260
Muud nõuded ja ettemaksud	27 321 103
Põhivara	878 911 882
Võlad hankijatele	17 409 985
Võlad töövõtjatele	15 315 229
Pikaajalised laenukohustused	4 118 144
Tegevustulud	49 991 670
Majandamiskulud	322 800 519
Tööjõukulud	120 834 546
Põhivara amortisatsioon ja ümberhindlus	33 500 563

Riigikontroll kontrollis kõiki nimetatud tehinguklasse peale põhivara, mida auditeeris audiitorbüroo Rimess MRI OÜ, kelle tööd Riigikontroll oma arvamuse kujundamisel kasutas.

Hinnangu andmisel tehingute seaduslikkusele kinnitab Riigikontroll, et kontrollitud tehingud on sooritatud, lähtudes riigieelarve seadusest ning 2006. aasta riigieelarve ja lisaelarve seadusest. Lisaks moodustati valim, et kontrollida, kas majandustehingud on kooskõlas riigihangete seaduse ja riigivaraseadusega.

Riigikontroll sooritas auditi kooskõlas INTOSAI (Kõrgeimate Kontrolliasutuste Rahvusvaheline Organisatsioon) auditistandarditega. Need standardid nõuavad, et audit kavandatakse ja sooritatakse viisil,

mis võimaldab piisava kindlustundega otsustada, et finantsaruanded ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus kontrollisid audiitorid väljavõtteliselt tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Audit hõlmas ka aruannete koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonna raamatupidamislike hinnangute analüüsi.

Audititeavet kogudes intervjueeriti Välisministeeriumi rahandusosakonna, personaliosakonna ja teiste struktuuriüksuste teenistujaid.

Riigikontroll leiab, et audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks riigi majandusaasta koondaruande seisukohalt oluliste Välisministeeriumi aastaaruande näitajate ja nende aluseks olnud tehingute seaduslikkuse kohta.

Auditi lõpetamise aeg

Audit lõpetati 2007. aasta aprilli lõpuks.

Auditi meeskond

Auditi meeskonda kuulusid auditijuht Krista Uuna, audiitorid Karin Rajapu ja Zoja Masso.

Kontaktandmed

Auditi kohta saab lisainfot Riigikontrolli kommunikatsiooniteenistusest
tel +372 640 0704 või +372 640 0777, e-post riigikontroll@riigikontroll.ee

Auditaruande elektrooniline koopia (pdf) on saadaval koduleheküljel www.riigikontroll.ee.

Auditaruande kokkuvõtte on saadaval ka inglise keeles.

Kontrolliaruande number Riigikontrolli asjaajamissüsteemis on OSI-2-1.4/07/33.

Riigikontrolli postiaadress on:

Narva mnt 11a
15013 TALLINN
Tel +372 640 0700
Faks +372 661 6012
riigikontroll@riigikontroll.ee

Riigikontrolli varasemad auditid Välisministeeriumis

16.06.2006 – Välisministeeriumi 2005. aasta raamatupidamise aastaaruande ja tehingute seaduslikkuse auditeerimine riigi 2005. aasta majandusaasta koondaruandele hinnangu andmiseks

23.01.2006 – Riigihangete teostamine Välisministeeriumis

14.07.2005 – Välisministeeriumi raamatupidamiskorraldus ja tehingute seaduslikkus 2004. aastal

19.07.2004 – Riigikontrolli arvamus Välisministeeriumi 2003. aasta raamatupidamise aastaaruande ja majandustehingute seaduslikkuse kohta

Kõik aruanded on kättesaadavad Riigikontrolli koduleheküljelt www.riigikontroll.ee